

**PODATKI IZ POROČILA O DELU URADA REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA
ZA LETO 2012**

Ljubljana, oktober 2013

1 UVOD

Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Ur. l. RS, št. 60/07, 19/10, 77/11 in 108/12-ZIS-E, v nadaljevanju: ZPPDFT) v 72. členu določa, da mora Urad RS za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju Urad) najmanj enkrat letno o svojem delu poročati Vladi Republike Slovenije.

Poročilo o delu Urada za leto 2012 je že sedemnajsto poročilo Vladi RS, nanaša pa se na obdobje od dne 1. 1. 2012 do dne 31. 12. 2012. Navedeno obdobje je glede statističnih in drugih številčnih podatkov prikazano posebej, zaradi primerjav med leti pa so v poročilu in v prilogah podani tudi določeni podatki iz prejšnjih obdobj.

Sistem odkrivanja pranja denarja je z uveljavitvijo preventivnih zakonov o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma¹ ter z ustanovitvijo uradov za preprečevanje pranja denarja, ki so po svetu nastali pred 20 leti, namenil pomembno vlogo tudi zavezancem (finančnim in nefinančnim institucijam) in uradom za preprečevanje pranja denarja. Mednarodno uveljavljen izraz za te urade je *Financial Intelligence Unit – FIU*, oziroma v prevodu »finančna obveščevalna enota«, kar poenostavljeno pomeni, da je ena od njegovih nalog pošiljanje finančnih in drugih obveščevalnih podatkov pristojnim organom. Ta naloga urada je razvidna tudi iz definicije že omenjene Projektne skupine za finančno ukrepanje – FATF², po kateri so uradi za preprečevanje pranja denarja »**osrednji državni organ za sprejemanje, analiziranje in obveščanje pristojnih organov o sumljivih transakcijah in drugih morebitnih podatkih o pranju denarja ali financiranju terorizma**«.

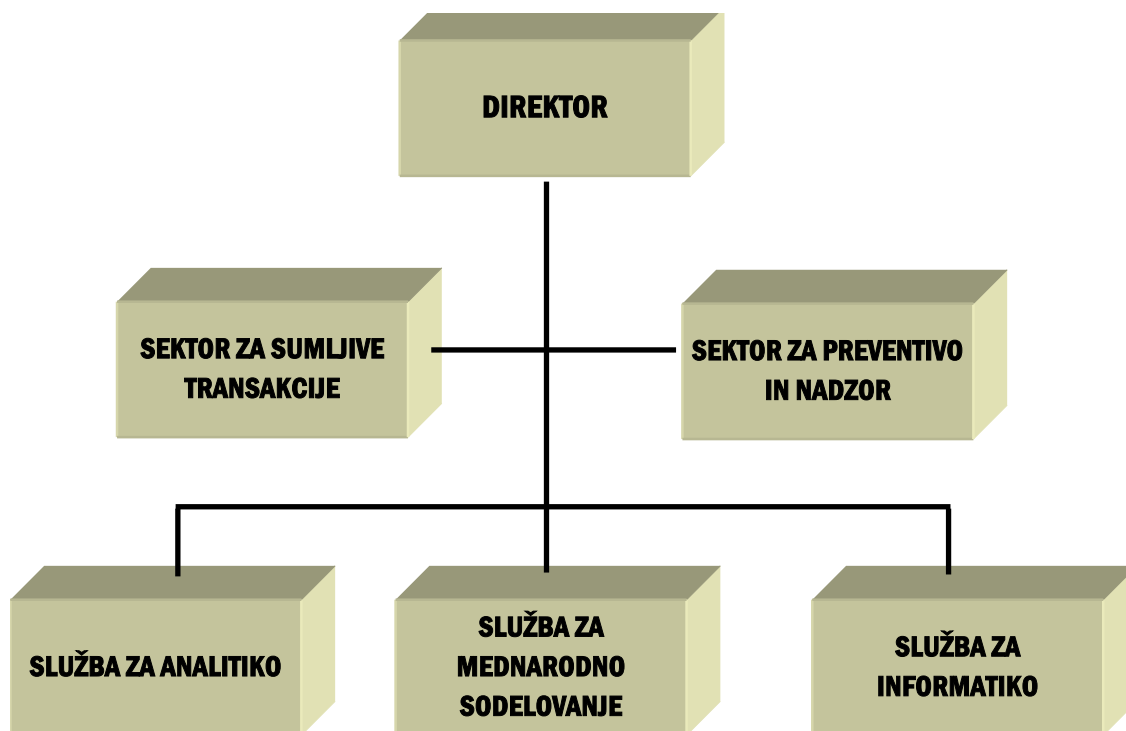
Glede na organizacijsko obliko se uradi po svetu delijo na administrativne, policijske, tožilske/sodne in hibridne vrste, največ je prvih (v skoraj polovici držav članic EU). Tudi naša država se je odločila za administrativni tip urada, ki nima policijskih pooblastil, s čemer je poleg odkrivanja poudarjena tudi njegova vloga pri preprečevanju³ pranja denarja in financiranja terorizma. Prednost takih uradov je v možnosti razvijanja zaupanja in sodelovanja urada s finančnimi institucijami, posebno z bankami. Urad je torej administrativni organ v sestavi Ministrstva za finance in deluje v vlogi posrednika med institucijami finančnega sistema na eni, ter organi odkrivanja in pregona kaznivih dejanj na drugi strani. V skladu s pooblastili analizira sporočene sumljive transakcije, ki mu jih sporočajo zavezanci in če pri tem ugotovi razloge za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, ali drugih kaznivih dejanj, zbrane podatke kot obvestilo ali informacije pošlje v nadaljnjo obravnavo pristojnim organom, kakršna sta pri nas policija in tožilstvo. V zvezi z obvestili Urada policiji/tožilstvu je pomembno vedeti, da gre za obveščevalne podatke, ki vsebujejo občutljive finančne podatke, in ne za kazenske ovadbe v smislu Zakona o kazenskem postopku (ZKP).

¹ Kaznivo dejanje pranja denarja je bilo v naši nacionalni zakonodaji uzakonjeno v Kazenskem zakoniku leta 1995. Istega leta je pričel veljati tudi prvi zakon o preprečevanju pranja denarja in bil Ustanovljen Urad RS za preprečevanja pranja denarja.

² Projektna skupina za finančno ukrepanje (*Financial Action Task Force - FATF*) je vodilno mednarodno telo za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma, ki postavlja mednarodne standarde na tem področju (49 priporočil FATF). Deluje pod okriljem OECD vendar ni njegovo telo. Slovenija ni članica te skupine predvsem zaradi strateške odločitve FATF, da za stalne članice sprejme le še redke države (ob upoštevanju največje možne velikosti FATF, enakomerne geografske zastopanosti držav članic in pomembnosti, oziroma moči posameznega gospodarstva).

³ Naloge Urada, ki se nanašajo na preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma so predlaganje sprememb predpisov, pripravljane smernic za zavezance, sodelovanje pri pripravi seznama indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij, sodelovanje pri strokovnem usposabljanju zavezancev, spremljanje tipologij in trendov.

Organizacijske shema Urada

2 GOTOVINSKE TRANSAKCIJE, NAKAZIL V TVEGANE DRŽAVE IN PRENOSI SREDSTEV PREKO MEJE SKUPNOSTI

Urad od organizacij, ki so navedene v 4. členu ZPPDFT, in carinskih organov prejema naslednje podatke:

- o vseh gotovinskih transakcijah nad 30.000 EUR (v nadaljevanju gotovinske transakcije),
- od 18. 10. 2011 o vseh nakazilih nad 30.000 EUR, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma; seznam teh držav objavlja urad na svoji spletni strani (v nadaljevanju nakazila nad 30.000 EUR) in
- o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske Skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje (v nadaljevanju prenosi gotovine).

Poleg tega morajo organizacije iz 4. člena ZPPDFT sporočati Uradu tudi vse transakcije pri katerih obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ne glede na višino zneska (sumljive transakcije). Podatki o sporočenih sumljivih transakcijah so ločeno predstavljeni v poglavju 3 tega poročila.

2.1 GOTOVINSKE TRANSAKCIJE NAD 30.000 EUR

V letu 2012 je Uradu sporočilo gotovinske transakcije nad 30.000 EUR 44 različnih organizaciji. Na predpisanih obrazcih je bilo sporočenih **15.868 gotovinskih transakcij**, izvršenih v letu 2012, katerih skupna vrednost je znašala **1.576.766.018 EUR**. V letu 2011 je bilo sporočenih 16.793 gotovinskih transakcij v skupni vrednosti 1.310.187.305 EUR. Primerjava med letoma tako pokaže, da se je število sporočenih gotovinskih transakcij v letu 2012 **zmanjšalo za 5,2 %**, skupna vrednost transakcij pa se je povečala za 20,3 %. Podrobnejši pregled števila gotovinskih transakcij je prikazan v Tabeli 1..

Tabela 1: Število in delež gotovinskih transakcij nad 30.000 EUR v obdobju 2011 - 2012 po prijaviteljih

Organizacije	2011		2012		Indeks
	Število	Delež	Število	Delež	
Banke	14.745	87,8%	13.875	87,4%	94
Pošta	877	5,2%	802	5,1%	91
Igralnice	805	4,8%	682	4,3%	85
Hranilnice	276	1,6%	288	1,8%	104
Igralni saloni	87	0,5%	217	1,4%	249
HKS	3	0,018%	2	0,01%	67
Menjalnice	0	0%	1	0,01%	-
Promet nepremičnin	0	0%	1	0,01%	-
Skupaj gotovinske transakcije	16.793	100,0%	15.868	100,0%	94

2.2 NAKAZILA V VREDNOSTI NAD 30.000 EUR V DRŽAVE PRI KATERIH OBSTAJA VEČJA VERJETNOST ZA POJAV PRANJA DENARJA

V skladu z drugim odstavkom 38. člena ZPPDFT-B morajo organizacije od 18. 10. 2011 najpozneje v treh dneh uradu sporočiti podatke o vsakem nakazilu nad 30.000 EUR, ki je bilo na zahtevo stranke izvršeno na račune fizičnih in pravnih oseb s stalnim ali začasnim prebivališčem ali sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma oziroma na račune v te države (v nadaljevanju nakazila). Seznam držav, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma (v nadaljevanju seznam držav), se je v letu 2012 trikrat spremenil. Zadnji objavljeni seznam na spletni strani Urada je obsegal 48 držav.

V času od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012 so organizacije uradu sporočile skupno **2.742 nakazil** v skupni vrednosti **363.245.887 EUR**. Od tega je bilo 2.082 oziroma 75,9 % nakazil izvršenih za domače pravne osebe, 587 oziroma 21,4 % nakazil za tuje pravne osebe, 66 oziroma 2,4 % nakazil za fizične osebe in 7 oziroma 0,3 % nakazil za samostojne podjetnike in osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost. **Prejemniki teh nakazil so bila v večini primerov tuja podjetja**, in sicer je bilo na račune tujih podjetij izvršenih **2.693 oziroma 98,2 % nakazil v skupni vrednosti 356.640.051 EUR**. Poleg tega je bilo 11 oziroma 0,4 % nakazil izvršenih trem različnim slovenskim podjetjem, eno nakazilo slovenskemu samostojnemu podjetniku in 37 oziroma 1,3 % nakazil različnim fizičnim osebam.

Med vsemi državami s seznama, so bila nakazila nad 30.000 EUR izvršena v 34 držav, med katerimi po velikem številu in skupni vrednosti prejetih nakazil izstopata Ciper in Turčija. Na Ciper je bilo izvršenih 27,1 % vseh nakazil in 32,3 % skupne vrednosti vseh nakazil v države s seznama. V Turčijo je bilo izvršenih 37,0 % vseh nakazil in 31,1 % skupne vrednosti vseh nakazil v države s seznama.

2.3 PRENOSI GOTOVINE V VREDNOSTI NAD 10.000 EUR ČEZ MEJO EVROPSKE SKUPNOSTI

V skladu s 73. členom ZPPDFT morajo carinski organi najpozneje v treh dneh Uradu sporočiti podatke o prijavi vnosa ali iznosa gotovine v vrednosti 10.000 EUR ali več pri vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje. V letu 2012 je bilo na slovenskem delu meje Skupnosti prijavljenih in neprijavljenih prenosov gotovine čez mejo **318**, kar je 19,1 % več kot v letu 2011.

V letu 2012 je bilo izvršenih skupno **212 vnosov gotovine**, kar je za 19,8 % več kot leta 2011, in **106 iznosov gotovine**, kar je za 17,8 % več kot leta 2011. Vnosi za fizične osebe so predstavljali 95,8 %, za domača podjetja 3,8 % in za tuja podjetja 0,5 % vseh vnosov. Na drugi strani so iznosi za fizične osebe predstavljali 98,1 %, za domača podjetja 0,95 % in za tuja podjetja 0,95 % vseh iznosov. Za fizične osebe je bilo izvršenih 307 prenosov gotovine, kar je za 21,8 % več kot v predhodnem letu 2011.

V letu 2012 se je število odkritih primerov kršitve obveznosti prijave prenosa gotovine čez mejo Skupnosti glede na predhodno leto 2011 zmanjšalo za 3 oziroma za 15,8 %. V letu 2011 je bilo odkritih 19 primerov kršitev, **v letu 2012 pa 16**. Med odkritimi neprijavljenimi prenosi je bilo 15 vnosov in 1 iznos gotovine iz Skupnosti. Vsi neprijavljeni prenosi so bili opravljeni za fizične osebe.

3 DELO URADA NA PODROČJU SUMLJIVIH TRANSAKCIJ

Urad od zavezancev, navedenih v 4. členu ZPPDFT (organizacij iz 1. odstavka 4. člena ZPPDFT ter odvetnikov, odvetniških družb in notarjev iz 2. odstavka 4. člena ZPPDFT), prejema podatke o sumljivih transakcijah ne glede na znesek in podatke o osebah, v zvezi s katerimi so podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma. Urad lahko začne nekatere zadeve obravnavati tudi na podlagi pobud določenih državnih in inšpekcijskih organov navedenih v 60. členu ZPPDFT ter na podlagi sporočenih dejstev borze in Klirinško depotne družbe d.o.o. v skladu s 74. členom ZPPDFT in nadzornih organov navedenih v 89. členu ZPPDFT. Poleg tega Urad na podlagi 64. in 65. člena ZPPDFT prejema določene podatke od sorodnih organov iz tujine ter preverja evidenco gotovinskih transakcij ter evidenco prenosov gotovine preko meja Skupnosti, ki prav tako lahko služijo kot osnova za pričetek zbiranja podatkov o sumljivih transakcijah, premoženju ali osebah.

ZPPDFT v drugem odstavku 53. člena določa, da Urad sprejema, zbira, posreduje in analizira podatke in informacije na podlagi ZPPDFT, v 61. in 62. členu pa Urad pooblašča, da v primerih, ko presodi, da so pri transakcijah podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali drugih, v 62. členu naštetih kaznivih dejanj, o tem obvesti pristojne organe.

3.1 ZADEVE, PRI KATERIH SO PODANI RAZLOGI ZA SUM PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

V Uradu smo leta 2012 v skladu z določili ZPPDFT doslej prejeli **največ prijav sumljiv transakcij, in sicer 559**, kar je **34% več kot leta 2011**. Od tega se je 558 prijav nanašalo na razloge za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1, medtem ko se je 1 prijava nanašala na sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1.

3.1.2 Prijavitelji

Podrobnejše podatke o prijaviteljih sumljivih transakcij in oseb, na podlagi katerih smo v Uradu leta 2012 odprli in obravnavali posamezne prijave, prikazujemo v Tabeli 2 (skupaj s primerjalnimi podatki za obdobje 2008 - 2012). V tabeli so zajeti tisti prijavitelji, ki so izrecno določeni v ZPPDFT, saj Urad v skladu z določilom 53. člena tega zakona samo na podlagi takih zaznav lahko začne obravnavati določeno zadevo in uporabljati svoja pooblastila.

Tabela 2: Število in delež zadev po prijaviteljih v obdobju 2008 - 2012

PRIJAVITELJI	2008	2009	2010	2011	2012
1. SUMLJIVE TRN PO 38. ČLENU ZPPDFT	193	160	176	260	498
	77,82%	80,40%	75,54%	79,51%	89,09%
Banke	175	151	164	238	461
Hranilnice	13	4	5	7	16
Pošta	2	2	1	4	9
BPH in DZU	1		1	1	1
Leasing			1	1	4
Revizorji in računovodje	2		1		
Priveditelji iger na srečo		3		1	
Zlatarji			2	8	7
Nepremičninske agencije			1		
2. SPOROČANJE ST PO 49. ČLENU ZPPDFT	2	3	2	2	4
	0,81%	1,51%	0,86%	0,61%	0,72%
Notarji			1		2
Odvetniki	2	3	1	2	2
3. POBUDE PO 60. ČLENU ZPPDFT	13	23	24	28	36
	5,24%	11,56%	10,30%	8,56%	6,44%
Ministrstvo za notranje zadeve, UKP	8	15	18	17	24
Državno tožilstvo	1		2	2	7
Sodišče				3	
Ministrstvo za finance, CURS	4	2	1	1	2
Komisija za preprečevanje korupcije		1	3	3	3
SOVA		5		2	
4. SPOROČ. DEJSTEV PO 89. ČLENU ZPPDFT	3	0	6	4	6
	1,21%	0,00%	2,58%	1,22%	1,07%
ATVP	1				
Ministrstvo za finance, DURS	2		2	1	3
Tržni inšpektorat			1	2	1
Banka Slovenije			3	1	1
Računsko sod.					1
5. URAD IZLOČIL IZ EVIDENCE GT SAM	27	3	4	17	3
	10,89%	1,51%	1,72%	5,20%	0,54%
6. URADI DRUGIH DRŽAV	10	10	21	16	12
	4,03%	5,03%	9,01%	4,89%	2,15%
SKUPAJ	248	199	233	327	559

Iz Tabele 2 je razvidno, da so med vsemi zavezanci Uradu največ prijav sumljivih transakcij posredovale **organizacije iz 1. odstavka 4. člena ZPPDFT na podlagi 38. člena ZPPDFT** med njimi pa izstopajo **banke**, ki Uradu vsako leto posredujejo največje število transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja. Omenjeni trend je bil zaznan tudi v letu 2012, saj je bilo od vseh 559 prijav, kar 461 transakcij sporočenih s strani bank, kar znaša 82,47 % delež vseh prijav.

3.1.3 Število in dinamika odprtih in zaključenih zadev

V nadaljevanju v Tabeli 3 prikazujemo število odprtih in zaključenih prijav v obdobju 2008 - 2012, torej prirast in zaključevanje prijav, ki jih je Urad obravnaval zaradi razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Tabela 3: Pregled odprtih in zaključenih zadev Uradu v obdobju 2008 – 2012

LETO	PREJETO	OBVESTILA	INFORMACIJE	ZAKLJUČENO V URADU	ZAKLJUČENO SKUPAJ	ŠTEVILO POSREDOVANIH PISNIH IZDELKOV ⁴
						OBVESTILA/INFORMACIJE
2008	248	63	67	61	191	46/58
2009	199	65	39	111	215	41/36
2010	233	55	43	109	207	43/34
2011	327	99	58	99	256	84/48
2012	559	175	73	130	378	132/64
Skupaj	1364	389	265	500	1110	

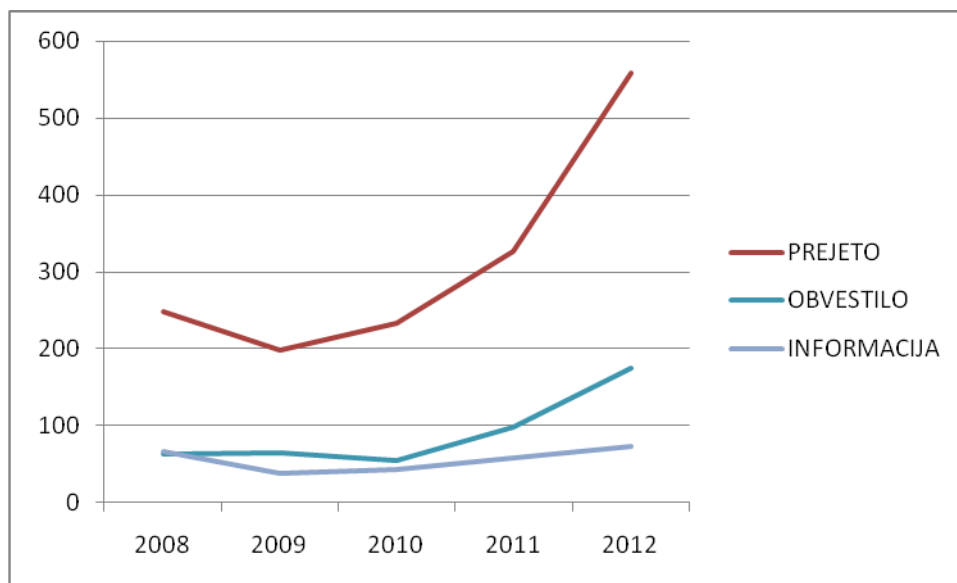
Iz Tabele 3 je razvidno, da je leta 2012 Urad prejeli **559** novih prijav, na podlagi katerih je odprli prav toliko zadev, in jih **378 zaključil ali 32% več kot leta 2011**. Med zaključenimi zadevami je **248 zadev, ali 37% več kot leta 2011, poslal v nadaljnjo obravnavo pristojnim organom**, in sicer: zaradi ugotovljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja je policiji/tožilstvu poslal **obvestila o sumljivih transakcijah v 175 zadevah**; v nadaljnjih **73 zadevah** je pristojnim organom, med njimi tudi Davčni upravi RS (DURS), poslal **informacije** zaradi ugotovljenih razlogov za sum storitve nekaterih drugih, predvsem gospodarskih kaznivih dejanj in goljufij. Navedeno potrjuje pomembno vlogo Urada tudi na področju odkrivanja drugih kaznivih dejanj, ki niso pranje denarja.

Med zaključenimi zadevami, pri 130 zadevah niso bili potrjeni razlogi za sum pranja denarja, zato niso bile poslane pristojnim organom ampak so bile arhivirane v Uradu.

V Grafu 1 so po letih prikazani podatki o številu prejetih zadev v razmerju do števila rešenih zadev, podanih obvestil o sumljivih transakcijah in informacij v obdobju 2008 – 2012.

⁴ Podatki v tej koloni predstavljajo število pisnih obvestil ali informacij Urada, ki je manjše od števila obravnavanih zadev, saj lahko Urad v enem obvestilu ali informaciji, ki jo pošlje pristojnim organom obravnava več zadev (sporočenih sumljivih transakcij ali pobud)

Graf 1: Prikaz števila vseh prejetih zadev in rešenih zadev ter posredovanih obvestil o sumljivih transakcijah in informacij v obdobju 2008 - 2012

Glede na podatke iz prejšnjih let lahko ugotovimo, da se je število prejetih prijav v opazovanem obdobju zmanjšalo samo v letu 2009 zato pa od tega leta dalje spremljamo strm vzpon števila prijav. Od leta 2009, ko smo prejeli 199 prijav, do leta 2012, ko smo jih prejeli 559, **prirast novih prijav znaša skoraj 280%**. V nadaljevanju poročila navajamo podatke o prijavah/zadevah, ki smo jih v obliki obvestil in informacij posredovali v nadaljnjo obravnavo pristojnim organom.

3.1.4 Zadeve, posredovane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi ugotovljenih razlogov za suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja po členu 245 KZ-1

Med zaključenimi zadevami je Urad tiste zadeve, pri katerih je z dodatnim zbiranjem in analizo podatkov ugotovil, da obstajajo nekateri razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, skupaj z dokumentacijo na podlagi 61. člena ZPPDFT odstopil v nadaljnjo obravnavo Upravi kriminalistične policije MNZ, v nekaterih primerih pa tudi pristojnemu državnemu tožilstvu.

Leta 2012 je Urad pri analiziranju 174 zadev ugotovil razloge za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja (v eni razloge za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma), ki jih je v obliki 132 pisnih obvestil posredoval na UKP MNZ in/ali na državno tožilstvo. Razlog, da je število zadev večje od števila poslanih obvestil je v tem, da so nekatera obvestila vsebovala več med seboj povezanih zadev. Poleg omenjenih obvestil o sumljivih transakcijah, smo leta 2012 na UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu posredovali tudi več dopolnitev že podanih obvestil o sumljivih transakcijah.

Znesek denarja, za katerega so v obravnavanih obvestilih o sumljivih transakcijah obstajali razlogi za sum, da je povezan s kaznivim dejanjem pranja denarja, je v letu 2012 skoraj enak prejšnjemu letu in znaša **159.889.405 EUR**. Pri tem poudarjamo, da ta znesek predstavlja samo skupen znesek izvršenih transakcij, pri katerih so bili podani razlogi za sum pranja denarja, in ne nujno tudi količine v resnici opranega denarja.

Urad v okviru pooblastil, ki jih ima pri odkrivanju razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja ne more zagotovo ugotoviti, katero predhodno kaznivo dejanje je bilo storjeno, vendar lahko, glede na zbrane podatke o okoliščinah transakcij oceni, katero predhodno kaznivo dejanje je bilo najverjetneje storjeno. Med predhodnimi kaznivimi dejanji, iz katerih najverjetneje izvira umazan denar, je bilo v letu 2012, zaznanih največ kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti po členu 240 KZ-1 in/ali davčne zatajitve po 249. členu KZ-1. V podanih obvestilih o sumljivih transakcijah smo, poleg navedenih predhodnih kaznivih dejanj, kot verjetna, zaznali še predhodna kazniva dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, prepovedane proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami po členu 186 KZ-1, velike tatvine po

205. členu KZ-1, ropa po 213. členu KZ, zlorabe položaja in pravic po 244. členu KZ, velike tatvine po 205. členu KZ-1, zatajitve po 208. členu KZ-1, poneverbe po 209. členu KZ-1, goljufije po 211. členu KZ-1, poslovne goljufije po 228. členu KZ-1, preslepitve pri pridobitvi posojila ali ugodnosti po 230. členu KZ-1, neupravičenega sprejemanja ali dajanja daril po 241. in 242. členu KZ-1, tihotapstva po 250. členu KZ-1 in sprejemanja koristi za nezakonito posredovanje po 263. Členu KZ-1, medtem ko v nekaj primerih nismo mogli sklepati, katero predhodno kaznivo dejanje je bilo najverjetneje storjeno.

3.1.5 Tipologija sumljivih transakcij

Na podlagi opravljene analize obvestil o sumljivih transakcijah (zadeva), v katerih smo, kot že omenjeno, obravnavali 176 prijav in ki smo jih posredovali pristojnim organom (UKP MNZ/tožilstvo) smo ugotovili, da se tipologija obravnavanih sumljivih transakcij v primerjavi s prejšnjim letom ni bistveno spremenila. Podobno kot v preteklem letu je bilo tudi v letu 2012 zaznano povečanje razlogov za sum storitev kaznivih dejanj pranja denarja, ki je najverjetneje izviral predvsem iz predhodnih gospodarskih kaznivih dejanj, med katerimi v uradu ocenjujemo, da kot najverjetnejši predhodni kaznivi dejanji prevladujeta davčna zatajitve po 249. členu KZ-1 in/ali zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti po 240. členu KZ-1. Med pojavnimi oblikami in tehnikami pranja denarja so bile pri večini obravnavanih zadev še vedno uporabljene nekatere klasične tehnike, ki so značilne za prvo (*»placement«*) in drugo (*»layering«*) fazo pranja denarja, v nekaj primerih pa so bile uporabljene vse tri faze pranja denarja.

O določeni **tipologiji** pranja denarja govorimo takrat, ko zaznamo vzorec ali serijo podobnih **postopkov (metod)** prikrievanja nezakonitega izvora denarja ali drugega premoženja, ki vključujejo različne **mehanizme, tehnike** in **instrumente**:

- **mehanizem pranja denarja predstavlja okolje oziroma sistem, kjer se delno ali v celoti izvajajo aktivnosti pranja denarja** in ga predstavljajo predvsem naslednje kategorije: finančne institucije (banke, hranilnice, borzno posredniške družbe, leasing hiše), notarji, odvetniki, fizične osebe, pravne osebe oziroma družbe (domače družbe, slamnate družbe, off-shore družbe), sistemi za prenos denarja (Western Union, MoneyGram);
- **tehnika pranja denarja je način izvajanja aktivnosti pranja denarja**, ki jo predstavljajo predvsem naslednje kategorije: dvigi gotovine, pologi gotovine, elektronski prenosi sredstev med računi (*»wire transfers«*), uporaba alternativnih sistemov za prenos sredstev, prenos gotovine preko državne meje, menjava valut, drobljenje zneskov;
- **instrument pranja denarja je nosilec vrednosti, ki se uporablja za aktivnosti pranja denarja** in ga predstavljajo predvsem naslednje kategorije: gotovina, čeki, vrednostni papirji, nepremičnine, vozila in plovila, podjetja.

V zvezi z razumevanjem v nadaljevanju predstavljenih tipologij pranja denarja ter z njimi povezanih osnovnih elementov je potrebno poudariti, da se lahko v posamezni zadevi pojavlja več instrumentov, mehanizmov in tehnik pranja denarja. Seštevek posameznih ugotovljenih tehnik pranja denarja, ki je predstavljen pri posameznih tipologijah in pri zadevah, ne predstavlja tudi skupnega števila zadev, saj je v posamezni zadevi lahko ugotovljenih več tehnik pranja denarja. Glede na prisotnost posameznih osnovnih elementov tipologij pranja denarja (mehanizmi, tehnike, instrumenti) v letu 2012, smo ugotovili naslednje:

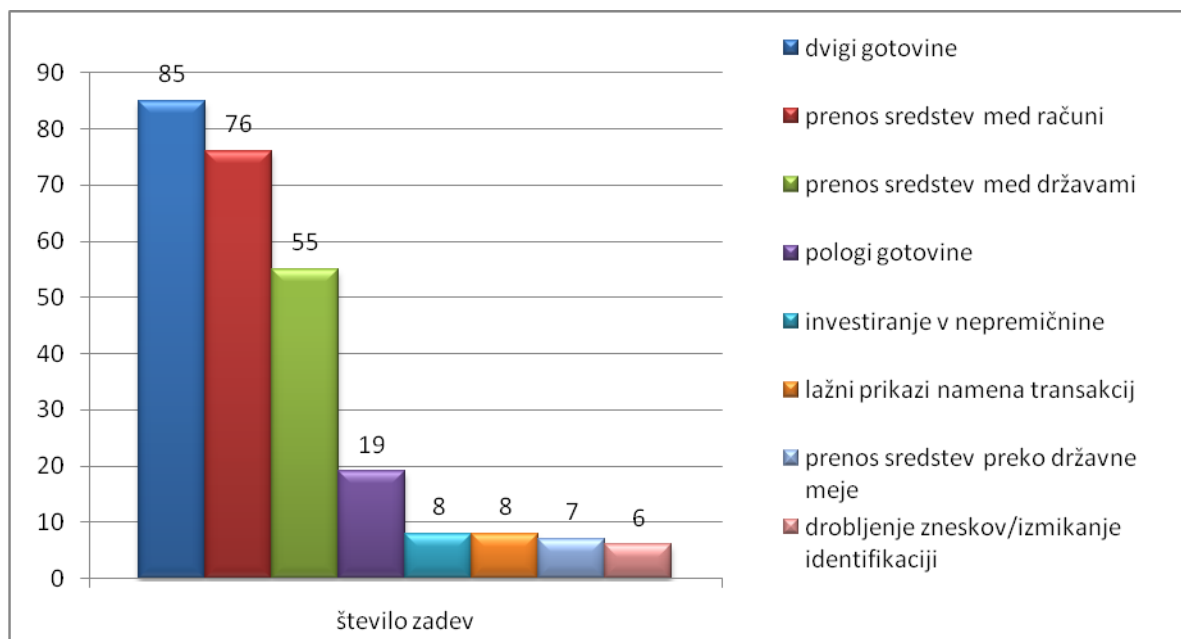
Najbolj pogosto uporabljeni **mehanizmi pranja denarja** v letu 2012 so naslednji:

- **finančne institucije** (banke in hranilnice): ugotovili smo, da je bil kot mehanizem največkrat uporabljen finančni (bančni) sistem. V preostalih zadevah je šlo za uporabo alternativnih sistemov za prenos sredstev, za uporabo dejavnosti prometa s plemenitimi kovinami (naložbeno zlato) in enkrat za uporabo notarja;
- **fizične osebe** so bile uporabljene v številnih zadevah. Način uporabe je bil različen, bodisi kot lastno pranje (*angl. »self laundering«*), kadar fizična oseba izvrši tako predhodno kaznivo dejanje kakor tudi kaznivo dejanje pranja denarja, bodisi uporaba fizičnih oseb kot pooblaščenec ali uporaba fizičnih oseb kot tretjih oseb, preko katerih so se izvrševale aktivnosti pranja denarja;
- **pravne osebe** so bile uporabljene kot slamnate družbe ali off shore družbe.

Kot največkrat uporabljen **instrument** pranja denarja, ki ga zasledimo pri vseh obravnavanih zadevah sumov pranja denarja v letu 2012, se ponovno pojavlja **denar**. Poleg denarja smo v štirih zadevah zaznali uporabo **nepremičnih**, v treh zadevah uporabo **zlata oziroma zlatih palic** ter v po eni zadevi uporabo **čeka** in **vrednostnega papirja**.

V letu 2012 se med najpogosteje zaznamimi **tehniki** pranja denarja pojavljajo naslednje tehnike pranja (ugotovljene v več kot v eni zadevi) predstavljeno grafično v Grafu 2.

Graf 2: Največkrat uporabljene tehnike pranja denarja v letu 2012

Poleg zgoraj navedenih tehnik pranja denarja smo v posameznih zadevah ugotovili še nekatere naslednje tehnike pranja denarja: *back to back posli*, »cash« kurirji, investiranje v zlato, menjava apoenov, fiktivno dedovanje, verižna prodaja nepremičnin, vračilo kredita, spremstvo tretje osebe.

Poudarjamo, da je bila analiza navedenih tipologij izdelana na podlagi ugotovitev Urada v zadevah, ki so smo jih zaradi nekaterih razlogov za sum pranja denarja posredovali v nadaljnjo obravnavo policiji/tožilstvu, kar pa nujno ne pomeni, da policija je, ali bo v zadevi potrdila sume Urada in na tožilstvo podala kazensko ovadbo za pranje denarja. Upoštevati je namreč treba, da lahko kasneje kriminalistična preiskava, ki jo izvede policija, tudi ovrže razloge za sum urada.

Ugotavljamo, da se v posamezni zadevi običajno pojavlja več različnih tehnik, oziroma različne kombinacije zgoraj naštetih tehnik pranja denarja, ki jih pogosto uporabljajo med seboj povezane pravne in fizične osebe. Skupne značilnosti obravnavanih sumljivih transakcij (tipologije), ki so bile z našimi obvestili o sumljivih transakcijah leta 2012 posredovane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu, lahko razvrstimo po naslednjih področjih:

Zloraba/uporaba računov pravnih oseb (slamnatih in off-shore družb) za pranje denarja

V zadevah povezanih s tipologijama zlorab/uporab bančnih računov pravnih oseb (slamnatih in off shore družb), v Uradu ocenjujemo, da se kot najverjetnejši predhodni kaznivi dejanji za pranje denarja pojavljata kaznivi dejanji davčne zatajitve po členu 249 KZ-1 in/ali zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti po členu 240 KZ-1. Obe navedeni kaznivi dejanji se večinoma pojavljata skupaj, saj je v posameznih zadevah, v skladu z našimi pooblastili, skoraj nemogoče oceniti katero izmed navedenih kaznivih dejanj je primarno ali sekundarno. Pogosto se slamnate in off shore družbe ne uporabljajo samo za izvrševanje enega kaznivega dejanja ampak za več različnih kaznivih dejanj. V letu 2012 smo obravnavali primer v katerem je fizična oseba polagala gotovino neznanega izvora na račun pravne oseba v RS. Nadalje so se sredstva porabila za nakup nepremičnine. Ugotovili smo, da je fizična oseba, ki je izvrševala pologe gotovine v sorodstveni povezavi z drugo fizično osebo, ki je v postopkih zaradi nezakonite dejavnosti.

Zloraba bančnih računov fizičnih oseb za pranje denarja

Značilnost navedene tipologije je v tem, da se pogosto kombinira z drugimi znanimi tipologijami pranja denarja, predvsem s tipologijo zlorab bančnih računov slamnatih družb. Menimo, da je razlog za to v tem, da je za dvige gotovine iz računov družb potrebno pri nekaterih bankah plačevati provizijo, kar pa ni običajna praksa za dvige gotovine iz računov fizičnih oseb. V letu 2012 smo obravnavali precej različnih primerov, kjer je prihajalo do nakazil pravnih oseb na računu fizičnih oseb, kjer so se izvrševali gotovinski dvigi. Ocenjujemo, da je večina teh sredstev najverjetneje povezana s predhodnimi gospodarskimi kaznivimi dejanji.

Zloraba/uporaba računov slamnatih družb in fizičnih oseb za pranje denarja v povezavi z družbami iz sosednjih držav

Značilnost navedene tipologije je predvsem v tem, da so pri izvrševanju transakcij preko pravnih ali fizičnih oseb stalno prisotni tuji državljani, bodisi kot lastniki družb, imetniki računov, izvrševalci transakcij, itd. Sredstva obravnavana v tej tipologiji praviloma izvirajo iz tujine in so v veliki meri tudi nakazana nazaj v tujino, deloma pa so v RS dvignjena v gotovini.

Zloraba/uporaba internetnega bančništva v povezavi s tatvino sredstev iz bančnih računov

Značilnost navedene tipologije je predvsem v tem, da neznan storilci vdrejo v sisteme elektronskega bančništva in fizičnim ali pravnim osebam odtujijo sredstva iz njihovih računov. Sredstva se nakažejo tretjim osebam, ki ta sredstva bodisi dvignejo v gotovini in predajo organizatorjem, bodisi preko bančnih nakazil ali nakazil preko sistemov za prenos sredstev nakažejo tretjim osebam, ki so najverjetneje povezane z organizatorji. Ravno nadaljnja nakazila odtujenih sredstev predstavljajo elemente kaznivega dejanja pranje denarja. V omenjenih primerih Urad, v kolikor je pravočasno seznanjen s primerom, tudi začasno zaustavi izvršitev opisanih transakcij. V različnih tovrstnih obravnavanih primerih v letu 2012 smo obravnavali posamezne zneske transakcij med 2.000 EUR in 400.000 EUR.

Drobljenje zneskov in izmikanje identifikaciji

Značilnost navedene tipologije je predvsem v tem, da fizične osebe izvajajo transakcije v zneskih, ki so pod mejo 15.000 EUR, ki je v ZPPDFT določena za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke. S tem se poskušajo izogniti identifikaciji pred pristojnimi bančnimi uslužbenci.

Menjava valut in menjava apoenov

Značilnost navedene tipologije je predvsem v tem, da fizične osebe sredstva/denar manjših apoenov (5 EUR, 10 EUR, 20 EUR), ki jih najverjetneje pridobijo z izvrševanjem kaznivih dejanj povezanih s proizvodnjo in prodajo prepovedanih drog, zamenjati za bankovce večjih apoenov (100 EUR, 200 EUR ali 500 EUR) ali drugih valut. S tem poskusijo zakriti sled za izvorom teh sredstev, saj razpolaganje z bankovci večjih apoenov in drugih valut ne vzbudi suma na izvrševanje kaznivih dejanj povezanih s proizvodnjo in prodajo prepovedanih drog. V letu 2012 smo namreč obravnavali tovrstni primer v katerem je fizična oseba, ki je že bila obravnavana zaradi kaznivih dejanj povezanih s proizvodnjo in prodajo prepovedanih drog izvrševala menjavo bankovcev manjših apoenov za bankovce večjih apoenov.

Uporaba sistemov za prenos sredstev/denarja

Značilnost navedene tipologije je predvsem v tem, da je velikokrat povezana s tipologijo zlorab/uporab internetnega bančništva v povezavi s tatvino sredstev iz bančnih računov ali s tako imenovanimi »nigerijskimi goljufijami«. V obeh primerih se preko sistemov za prenos sredstev poskuša zakriti dejanske prejemnike teh sredstev, saj organizacije, ki opravljajo prenose sredstev praviloma niso tako regulirane kot so regulirane bančno finančne institucije.

3.1.6 Zadeve, posredovane UKP MNZ in/ali državnemu tožilstvu zaradi suma storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1

Kot smo že navedli je Urad v letu 2012 prejel v obravnavo tudi 1 zadevo, pri katerih so obstajali razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, pri kateri nismo potrdili razlogov za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma. Smo pa v letu 2012 zaključili eno zadevo, v kateri smo potrdili razloge za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma, pri čemer smo prijavo za to zadevo prejeli že v letu 2011.

Hkrati s tem smo na Uradu na področju preprečevanja financiranja terorizma izvajali tudi redne mesečne preglede evidenc Urada (evidenci gotovinskih ter sumljivih transakcij ter prenosov gotovine v Skupnost in iz nje) v zvezi z osebami in organizacijami iz seznama EU (Consolidated List of Persons, Groups, Entities subject to EU Financial Sanctions), zoper katere na podlagi direktiv EU in resolucij Združenih narodov veljajo določene finančne sankcije. Pri teh pregledih izvedenih v letu 2012 nismo ugotovili, da bi katera od teh oseb opravila ali bi bila povezana s finančnimi transakcijami v Sloveniji.

3.1.7 Zadeve, posredovane UKP MNZ in drugim pristojnim državnim organom zaradi suma storitve drugih kaznivih dejanj

Leta 2012 je Urad na podlagi 62. člena ZPPDFT, v zadevah, pri katerih so bili ugotovljeni razlogi za sum storitve drugih kaznivih dejanj, posredoval pristojnim organom **73 zadev, ki smo jih posredovali v obliki 64 pisnih informacijah**. Glede na vrsto ugotovljenih kaznivih dejanj smo informacije posredovali naslednjim pristojnim državnim organom:

- UKP MNZ in DURS (37 informacij),
- UKP MNZ in tožilstvo (2 informaciji),
- samo na UKP MNZ (11 informacij),
- samo na DURS (14 informacij).

Večina informacij ali 53 se je nanašala na sum storitve kaznivega dejanja davčne zatajitve po členu 249. KZ-1 in/ali zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti po členu 240 KZ-1, 7 informacij se je nanašalo na sume storitve kaznivih dejanj goljufije po členu 211 KZ-1, po ena pa na storitev kaznivih dejanj prikrievanja po 217. členu KZ-1, poneverbe in neupravičene uporaba tujega premoženja po 209. členu KZ-1, ponareditve ali uničenja poslovnih listin po 235. členu KZ-1 in ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev po 240. členu KZ-1.

Informacije o razlogih za sum storitve drugih kaznivih dejanj, ki niso pranje denarja, predstavljajo pomemben delež v izdelkih Urada, zato smo na Uradu tudi v letu 2012 izdelali analizo poslanih pisnih informacij/zadev in ugotovili nekatere **skupne značilnosti**, kot sledi:

V primerih **gotovinskih dvigov iz računa družbe**, so bile večinoma vpletene slamnate družbe oziroma družbe tipa »missing trader«, ki so običajno ustanovljene zgolj za izvrševanje spornih transakcij, največkrat povezanih s kaznivimi dejanji davčne zatajitve ter zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti.

Neprijavljene prihodki oziroma prihodki iz neprijavljene dejavnost se običajno zaznajo v informacijah, kjer se iz analize prometa na računih fizičnih oseb ugotovi nesorazmerje med prihodki, ki jih osebe prijavijo pristojnim organom (DURS) in dejanskim prometom na računu. Razliko med tema kategorijama lahko predstavlja neprijavljene prihodke, ki lahko vsebujejo tudi elemente kaznivega dejanja davčne zatajitve. V teh primerih je iz prometa na računih fizičnih oseb razvidno bistveno odstopanje od običajnega prometa, kot je viden na računih drugih fizičnih oseb. Druga pogosto zaznana oblika neprijavljenih prihodkov je poslovanje na nerezidenčnih računih tujih pravnih oseb v RS, kjer se s tem poslovanjem prikrijejo dejanski prihodki pravnih oseb pred pristojnimi organi v državah, kjer je pravna oseba registrirana.

Goljufije ali poskusi goljufij se izvršujejo na izredno različne načine. Do sedaj smo največ primerov zaznali pri aktivnostih fizičnih oseb, ki na finančnih institucijah predložijo v unovčitev čeke, običajno iz tujine, ki nimajo kritja in za katere se pri nadaljnjem preverjanju izkaže, da so ponarejeni. Do izplačila sredstev v teh primerih običajno ne pride, zneski navedeni na čekih pa so zelo visoki, tudi do več sto milijonov EUR.

Odlivi na osebne račune, katerim sledijo dvigi gotovine so običajno zaznani v informacijah, ko se iz računa družbe vršijo odlivi na račun fizične osebe, pri čemer ni jasna ekonomska in pravna podlaga za te odlive in bi tovrstni odlivi lahko pomenili tudi oškodovanje družbe. Navedene informacije običajno posredujemo na DURS in UKP MNZ, kjer se na njihovi osnovi največkrat odkrije, da gre za neplačane davke in sume storitve kaznivih dejanj davčne zatajitve in zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti.

Mednarodni davčni vrtiljaki oziroma uporaba kanalskih družb so ugotovljeni v informacijah, kjer zaznamo, da se preko računa slovenske družbe izvaja kroženje sredstev iz tujine preko RS nazaj v tujino. Največkrat zaznamo prilive sredstev iz Italije, katerim večinoma sledijo odlivi sredstev nazaj v Italijo. Ocenjujemo, da se v teh primerih lahko izvajajo aktivnosti prenosov sredstev, ki so povezane z mednarodnimi davčnimi vrtiljaki, pri čemer so slovenske družbe, ki so vpletene v te aktivnosti, praviloma družbe tipa »kanalska družba«.

Poslovanje na računu fizične osebe mimo računa družbe je skupna značilnost, ki je običajno ugotovljena v primerih, ko osebe, ki so bodisi lastniki ali zaposleni v dejavni in poslujoči družbe, del prometa, ki je po vsebini in obliki enak prometu te poslujoče družbe, preusmerijo na svoj osebni račun. Razlogov za to je lahko več, najpogostejša sta prikrievanje prometa pred pristojnimi institucijami (DURS) in blokada računa družbe, kateremu posledično sledi prenos prometa na osebni račun.

Glede na **prisotnost posamezne dejavnosti** družb, pri katerih smo zaznali sporne transakcije in nekatere razloge za sum storitve kaznivih dejanj, smo ugotovili, da se v informacijah največkrat pojavljajo dejavnosti odkupa in prodaje sekundarnih kovin, gradbeništva, prodaje vozil ter trgovine in posredništva.

Urad od DURS enkrat letno prejme povratne informacije o ugotovitvah in izvedenih ukrepih, izvršenih na podlagi informacij Urada. DURS je na podlagi naših informacij iz leta 2012 izvršila davčne inšpekcijske nadzore in preiskave pri številnih davčnih zavezancih. Na podlagi naših informacij, so bile pri davčnih zavezancih ugotovljene raznovrstne nepravilnosti v sistemu obračunavanja in plačevanja davkov. V večini primerov so bile naknadno ugotovljene in obračunane davčne obveznosti, tako iz naslova plačila posrednih, kot neposrednih davkov. Tako so bile na osnovi informacij iz leta 2012 pri davčnih zavezancih naknadno obračunane davčne obveznosti v višini **1.586.034 EUR**, skupaj z delom informacij iz let 2010 in 2011 (za katere smo šele letos prejeli ugotovitve o izvršenih ukrepih) pa so bile **naknadno obračunane dajatve v višini 9.223.601 EUR.**

Iz zgoraj opisanega izhaja, da Urad poleg temeljne vloge odkrivanja in preprečevanju kaznivega dejanja pranja denarja, igra pomembno vlogo tudi pri odkrivanju in preprečevanju drugih kaznivih dejanj, med drugim tudi davčnih zatajitev.

3.1.8 Izvajanje pooblastila za začasno ustavitev izvršitve transakcij

ZPPDFT v 57. členu določa, da lahko Urad, če oceni, da je podan utemeljen sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, odredi začasno ustavitev izvršitve transakcije, vendar največ za 72 ur. Urad je navedeno pooblastilo v letu 2012 uporabil v **21 zadevah, ko je v breme 33 bančnih računih 15 fizičnih oseb ter 8 domačih in 1 tuje pravne osebe zaustavil izvršitev transakcij v skupni višini 3.299.947,22 EUR.** V vseh teh primerih je tožilstvo pred potekom začasne zaustavitve transakcije predlagalo začasno prepoved razpolaganja s vsemi sredstvi na računih, sodišče pa je na predlog tožilstva izdalo odredbe o začasnem zavarovanju sredstev na računu.

3.1.9 Vrednost začasno zavarovanega premoženja v zadevah s področja pranja denarja

V letu 2012 so sodišča na predlog tožilstev začasno zavarovala premoženje v skupni višini **4.533.782 EUR.** Začasno zavarovanje se nanaša na tri fizične osebe, ki jih tožilstvo zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja obravnava v treh zadevah. V nadaljevanju v Tabeli 4 prikazujemo vrednost premoženja, ki je še vedno zavarovano z odredbami sodišč po stanju na dan 31. 12. 2012 ne glede na to kdaj je pričel veljati ukrep začasnega zavarovanja.

Tabela 4: Pregled začasno zaseženega premoženja v Sloveniji in tujini na dan 31. 12. 2012, po valutah in vrsti premoženja

Nepremičnine+VP+delež podjetij		33.170.372,54	EUR
Druge oblike premoženja		1.107.000,00	USD
	Konvencija 141	4.760.085,00	EUR
		21.015.114,99	EUR
		287.601,94	USD
		61.054,90	CHF
Denarna sredstva	Na računih sodišč		
Skupaj EUR		60.053.145,23⁵	EUR

Iz tabele 4 je razvidno, da je znašal **znesek še vedno začasno zavarovanega premoženja 60.053.145 EUR** (preračunano po srednjem tečaju ECB na dan 31. 12. 2012, oziroma po tečaju, ki je veljal ob zamenjavi valut). Največji del tega premoženja se nanaša na začasno zavarovanje premoženja v obliki večje količine vrednostnih papirjev, nepremičnin in deležev podjetij v skupni vrednosti **33.170.372 EUR.** Drugi del tega premoženja se nahaja v obliki knjigovodskega denarja na računih bank ali zasežene

⁵ Zneska v valutah USD in CHF smo preračunali v EUR po referenčnem tečaju ECB z dne 31. 12. 2012

gotovine skupaj **21.015.114 EUR, 287.601 USD in 61.054 CHF**, medtem ko se začasen zaseg premoženja v višini **1.107.000 USD** nanaša na znesek, s katerim je bila kupljena terjatev. Natančnega zneska začasno zavarovanega premoženja ni mogoče podati. V nekaterih primerih se namreč odredbe sodišč o začasem zavarovanju nanašajo tudi na nepremičnine ali vrednostne papirje, katerih vrednost se neprestano spreminja, kot tudi vrednostne papirje, ki ne kotirajo na ljubljanski borzi in deleže družb, katerih vrednost lahko ocenimo le po knjigovodski vrednosti.

Ugotavljamo, da se je vrednost začasno zavarovanega premoženja na dan 31. 12. 2012 v višini **60.053.145 EUR** povečala glede na vrednost zavarovanega premoženja v prejšnjem letu. Vrednost medletnega povečanja začasno zaseženega zneska ni direktno primerljiva z zneskom, ki je bil začasno zasežen v letu 2011 (330.592 EUR), saj sodišča v letu 2011 v treh zadevah iz prejšnjih let niso podaljšala začasno zavarovanega premoženja v vrednosti skoraj 1.000.000 EUR, do manjših razlik pa prihaja tudi zaradi sprememb deviznih tečajev.

4 SODELOVANJE Z DRUGIMI DRŽAVNIMI ORGANI PRI ODKRIVANJU, PREISKOVANJU IN PREGONU PRANJA DENARJA

V Uradu smo v obravnavanem obdobju pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj pranja denarja aktivno sodelovali predvsem z UKP MNZ (Policijo), Skupino državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala pri Vrhovnem državnem tožilstvu, Banko Slovenije, ATVP, DURS, CURS in SOVO. V konkretnih zadevah smo sodelovali tudi s kriminalisti iz več policijskih uprav ter drugimi državnimi tožilci. Sodelovanje z navedenimi državnimi organi je potekalo na ravni predstojnikov in na operativni ravni med pooblaščenimi predstavniki organov.

V nadaljevanju podajamo podrobnejšo oceno delovanja tistega dela projekta boja proti pranju denarja, ki se nanaša na policijo, državno tožilstvo in pravosodje.

4.1 KAZNIVA DEJANJA IN IZVAJANJE 75. ČLENA ZPPDFT

ZPPDFT v 75. členu določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Državni organi so na podlagi tega člena dolžni Uradu določene podatke posredovati tekoče, in enkrat letno Urad obvestiti o ugotovitvah v zvezi s prejetimi obvestili in informacijami, državna tožilstva in sodišča pa dvakrat letno (julija in januarja) o osebah in postopkih, zoper katere teče kazenski postopek ali postopek o prekršku.

V nadaljevanju ločeno navajamo podatke o vloženih kazenskih ovadbah Policije in samostojno začelih postopkih tožilstva in pojasnujemo sodelovanje Urada v teh zadevah.

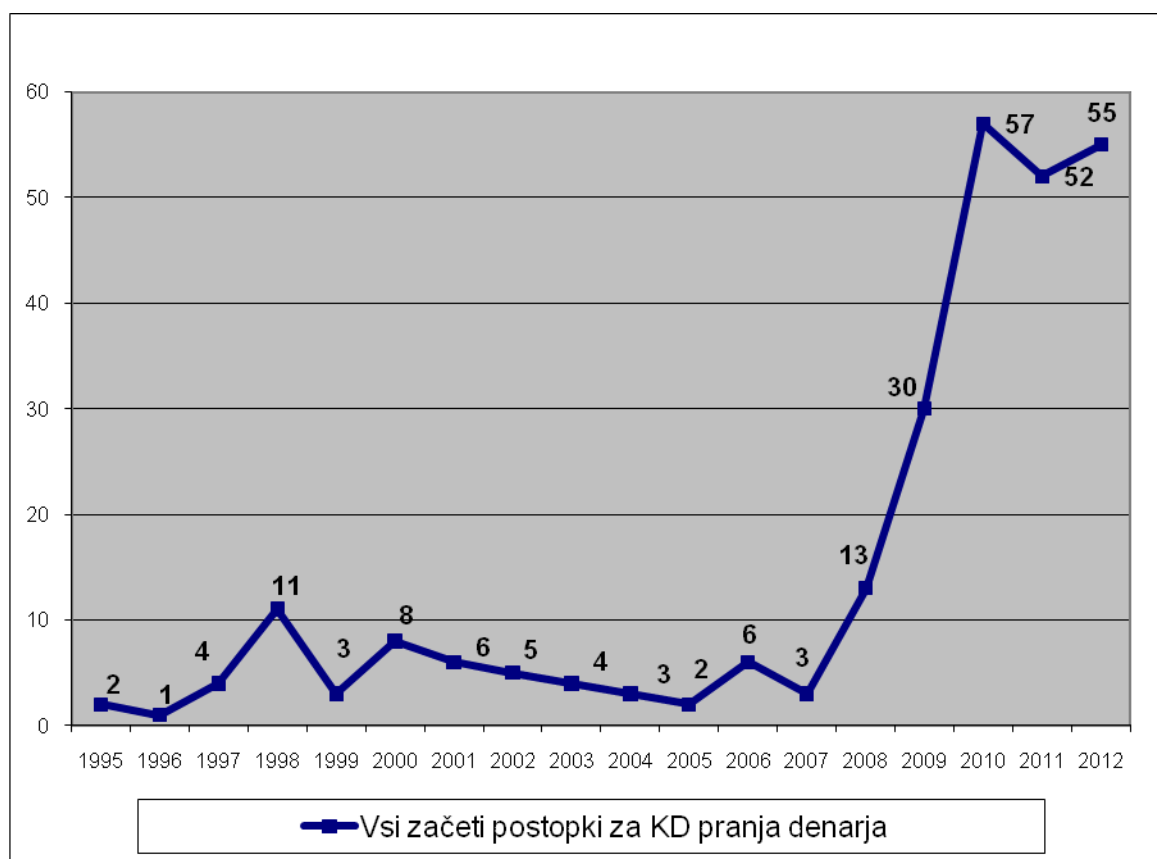
4.1.1 Kazniva dejanja pranja denarja

Policija in tožilstvo sta v okviru svojih pooblastil skupno v letu 2012 vložila kazenske ovadbe ali pričeli s kazenskimi postopki v 55 zadevah, ki se nanašajo na sume storitve kaznivega dejanja pranja denarja.

Na podlagi podatkov o vloženih kazenskih ovadbah, ki jih mora Policija⁶ tekoče posredovati Uradu ugotavljamo, da se je število vloženih kazenskih ovadb za kaznivo dejanje pranja denarja v letu 2012 glede na leto 2011 nekoliko povečalo. V letu 2011 je Policija vložila 39 kazenskih ovadb za pranje denarja, v letu 2012 pa 49. Glede na to, da je tožilstvo samostojno pričelo postopek še v 6 zadevah je bilo **je v letu 2012 skupaj na novo vloženih kazenskih ovadb ali se je pričel postopek za kaznivo dejanje pranja denarja v 55 zadevah** (v letu 2011 v 52 zadevah).

⁶ Za navedeno sporočanje povratnih informacij Uradu o ugotovitvah, do katerih je Policija prišla na podlagi obvestil in informacij Urada se je mednarodno uveljavil angleški izraz »feedback«. Povratne informacije predstavljajo pomemben kazalec učinkovitosti Urada in Policije. Pred letom 2007 je Policija Uradu neformalno posredovala povratne informacije na podlagi dogovora, leta 2007 pa je bila navedena obveznost formalno predpisana z novim ZPPDFT.

Graf 3: Vsi začeti postopki za kaznivo dejanje pranja denarja po letih za obdobje 1995-2012

Kot je razvidno iz Grafa 3 je bilo v Sloveniji v obdobju 1995-2012 zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja skupno podanih kazenskih ovadb ali pričetih postopkov v 265 zadevah.

4.1.2 Kazenske ovadbe in postopki v zvezi s pranjem denarja pri katerih je sodeloval Urad

V skladu z ZKP je za odkrivanje kaznivih dejanj, med katerimi so tudi kazniva dejanja pranja denarja pristojna Policija, medtem ko je tožilstvo pristojno za pregon kaznivih dejanj in se bolj uvršča v pravosodno vejo oblasti. Kaznivo dejanje pranja denarja je bilo v Sloveniji prvič določeno v Kazenskem zakoniku iz leta 1995. Istega leta je pričel veljati tudi prvi zakon o preprečevanju pranja denarja. Zakon je v skladu z mednarodnimi standardi v Sloveniji uveljavil sistem boja proti pranju denarja, ki je določeno vlogo pri odkrivanju pranja denarja namenil tudi zavezancem (finančnim in nefinančnim institucijam), in sicer predvsem kot obveznost sporočanja sumljivih transakcij Uradu. S tem se je obveznost zaznavanja razlogov za sum pranja denarja prenesla tudi na zavezance in Urad. To pomeni, da je za učinkovito odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj pranja denarja pomembno dobro sodelovanje zavezancev in Urada na eni strani ter Policije in tožilstva na drugi strani. V nadaljevanju zato navajamo statistične podatke o številu in deležu zadev, pri katerih je s svojimi obvestili sodeloval tudi Urad, kot posrednik med zavezanci po ZPPDFT ter organi odkrivanja in pregona (Policija, tožilstvo). V Tabeli 5 prikazujemo število vseh začelih predkazenskih ali kazenskih postopkov v letu 2012 zaradi utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, glede na izvor začetnega podatka o razlogih za sum pranja denarja, ki je sprožil preiskovanje Policije v smeri kaznivega dejanja pranja denarja.

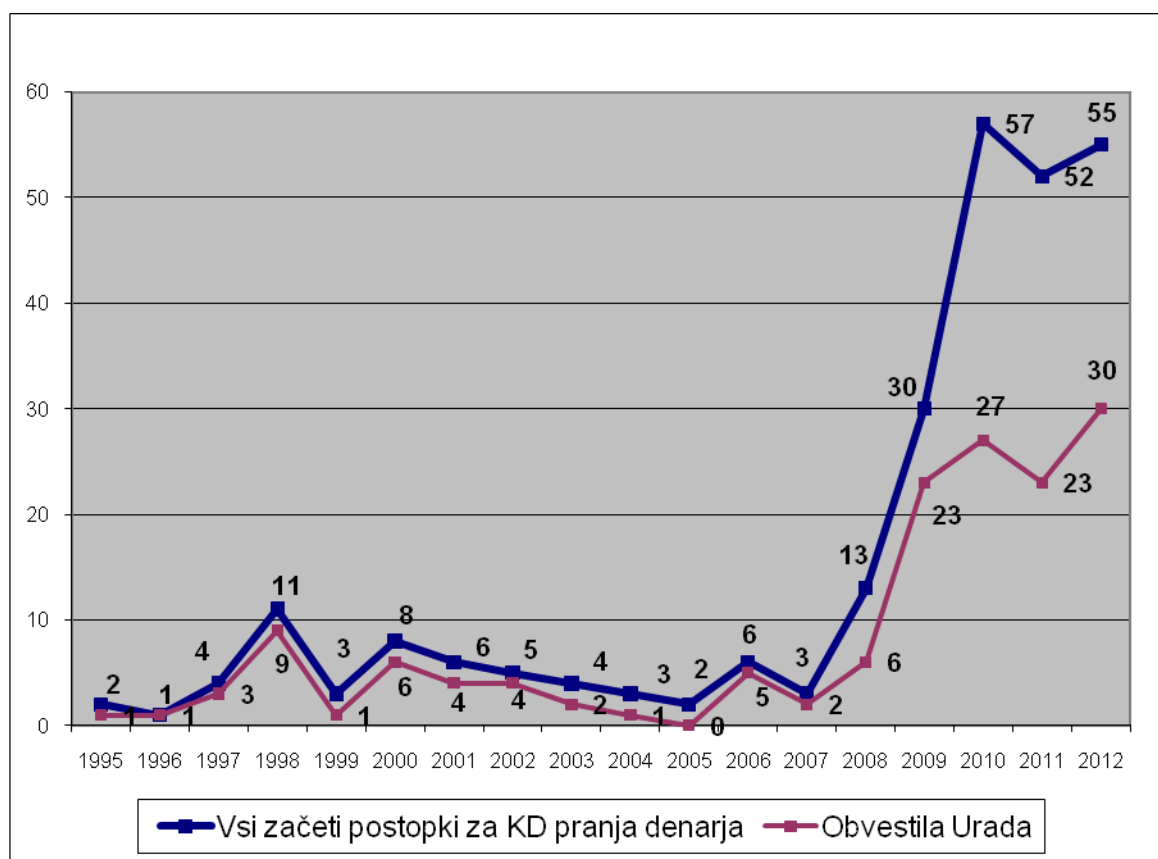
Tabela 5: Število vseh začelih postopkov zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja v letu 2012 glede na vir podatkov (zaznave razlogov za sum)

Vir podatkov	Prijavitelj Uradu	Število zadev	%
Obvestila in informacije Urada	Zavezanci iz ZPPDFT	20	36,36%
	Pobude MNZ UKP	7	12,73%
	Tuji FIU	1	1,82%
	Tuji FIU in zavezanec	1	1,82%
	Lastno in zavezanec	1	1,82%
Tožilstvo samostojno		3	5,45%
Policija samostojno		22	40,00%
Skupaj		55	

Iz tabele je razvidno, da je **30 zadev (ali 54,55 %)** od skupno 55 novih zadev v letu 2012 zaradi utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, **temeljilo na obvestilih in informacijah Urada**. Od vseh zadev s področja pranja denarja v letu 2012 se jih je 20 začelo na podlagi sporočenih podatkov, ki so jih Uradu v obliki sporočenih sumljivih transakcij posredovali zavezanci, kar je praktično enako kot zadnja štiri leta, 7 na pobudo državnih organov, v 1 primeru je Urad pričel z zbiranjem podatkov na podlagi zaprosila tujega FIU, medtem ko sta se postopka v 2 primerih pričela tako zaradi hkratne prijave zavezancev in prejetega zaprosila iz tujine oziroma prijave zavezanca in izločene transakcije s strani Urada. Policija in tožilstvo sta v letu 2012 povsem samostojno (brez sodelovanja Urada) pričela predkazenski ali kazenski postopek zaradi pranja denarja v 25 zadevah.

V nadaljevanju predstavljamo še podatke o vseh začelih postopkih za pranje denarja za obdobje 1995 – 2012. Iz teh podatkov je razvidno, da so pristojne Policijske uprave v tem obdobju na pristojna državna tožilstva skupaj podale **213 kazenskih ovadb**, v **52 zadevah pa je neposredno zahtevo za preiskavo ali obtožnico podalo tožilstvo**. V Sloveniji so se tako v obdobju 1995-2012 zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 pričeli postopki v **265 zadevah**.

Graf 4: Število vseh začelih postopkov za pranje denarja (265 postopkov) po posameznih letih in število zadev, ki so temeljila na obvestilih Urada – primerjava

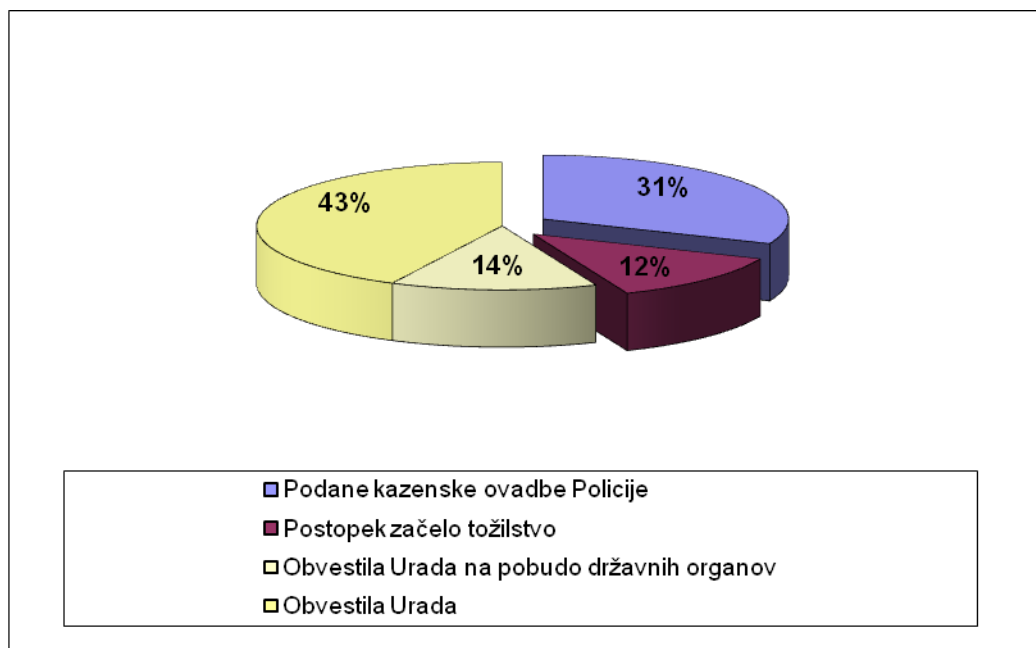

Iz Grafa je razvidno, da večina predkazenskih in kazenskih postopkov zaradi kaznivega dejanja pranja denarja temelji na podatkih iz obvestil in informacij Urada.

V obdobju 1995 – 2012 je **148 zadev od skupno 265 zadev (ali 56 %)** zaradi utemeljenih sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja temeljilo na obvestilih in informacijah Urada, ki jih je pričel obravnavati na podlagi prijav zavezancev iz 4. člena ZPPDFT na podlagi pobud, iz podatkov prejetih od tujega sorodnega organa ali iz podatkov v evidenci gotovinskih transakcij. **Od tega se je 40 % (ali 105 zadev od 265) zadev začelo na podlagi podatkov, ki so jih Uradu v obliki prijav sumljivih transakcij posredovali zavezanci iz ZPPDFT.**

Navedeni podatki so v nadaljevanju predstavljeni še grafično, in sicer v Grafu 5 predstavljamo deleže vseh začelih postopkov zaradi utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja v obdobju 1995 – 2012 glede na izvor podatkov, na podlagi katerih so se ti postopki začeli.

Graf 5: Delež vseh začeti postopkov za kaznivo dejanje pranja denarja v obdobju 1995 – 2012 glede na državni organ izvora podatkov

Kot je razvidno iz Grafa 5 se je v obdobju 1995 do 2012 od vseh 265 zadev povezanih s kaznivim dejanjem pranja denarja **56% začelo na podlagi podatkov iz obvestil in informacij Urada. Iz grafa je še vedno moč razbrati pomembno vlogo zavezancev pri odkrivanju razlogov za sum kaznivega dejanja pranja denarja**, vendar je očitno, da so se aktivnosti Policije pri samostojnem odkrivanju in preiskovanju kaznivega dejanja pranja denarja tudi povečale.

Iz podatkov prejetih od Policije za leto 2012 je razvidno, da je Policija poleg ovadb zaradi sumov storitve kaznivega dejanja pranja denarja na podlagi več obvestil in informacij Urada podala še **38 kazenskih ovadb za druga kazniva dejanja, ki niso pranje denarja**. Največkrat gre za gospodarska kazniva dejanja (davčna zatajitev, zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, goljufije). Navedeni podatki kažejo na pomembno vlogo Urada pri zaznavanju sumov pranja denarja, kakor tudi drugih kaznivih dejanj. Poleg tega je Policija v letu 2012 v zvezi z več izdelki Urada (obvestila in informacije) v skladu s 148. členom ZKP državnim tožilstvom poslala poročilo, ker na osnovi zbranih obvestil ni ugotovila podlage za kazensko ovadbo.

4.1.3 Statistični podatki o postopkih v zvezi s podanimi kazenskimi ovadbami

Iz podatkov, ki smo jih za leto 2012 prejeli od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s temi 265 zadevami zoper **647 oseb** (556 fizičnih in 91 pravnih oseb) na dan 31. 12. 2012 v naslednjih fazah:

Tabela 6: Faze postopkov, v katerih so se na dan 31. 12. 2012 nahajale zadeve povezane s storitvijo kaznivega dejanja pranja denarja

FAZA POSTOPKA	Število zadev	Število oseb	% zadev
DT: še ni odločitve	64	168	24,15%
DT*: ovadba zavržena	50	117	18,87%
DT: odložen pregon	1	1	0,38%
DT: zahteva za preiskavo	21	67	7,92%
PS**: uvedena preiskava	37	89	13,96%
DT/SODIŠČE: obtožnica	39	84	14,72%
SODIŠČE: pravnomočne obsodilne sodbe	9	15	3,40%
SODIŠČE: pravnomočne oprostilne sodbe	13	26	4,91%
SODIŠČE: pravnomočne sodbe prikrivanje	3	4	1,13%
DT/SODIŠČE: odstop od pregona, zastaranje, zaustavitve	24	70	9,06%
SODIŠČE: odstop kazenskih spisov v tujino	4	6	1,51%
Skupaj:	265	647	100%

* DT pomeni državno tožilstvo

** PS pomeni preiskovalni sodnik

Na Uradu že drugo leto zapored ugotavljamo, da se močno povečuje skupno število zadev, v katerih potekajo postopki v zvezi s kaznivim dejanjem pranja denarja. Konec leta 2009 je bilo takih zadev 101, medtem ko je konec leta 2012 v različnih fazah pregona že 265 zadev, kar pomeni, da se je število zadev, v katerih je bil ugotovljen vsaj utemeljen sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja v zadnjih treh letih več kot podvojilo.

Iz Tabele 6 izhaja, da se je na dan 31. 12. 2012 od 265 zadev povezanih s kaznivim dejanjem pranja denarja **pravnomočno končalo že 103 zadev** na naslednje načine:

- v 50 zadevah je tožilstvo zavrglo kazensko ovadbo,
- **v 13 zadevah je bila izrečena pravnomočna oprostilna⁷ sodba,**
- **9 zadev se je končalo s pravnomočno obsodilno⁸ sodbo,**
- 3 zadeve so se končale s pravnomočno sodbo zaradi storitve kaznivega dejanja prikrivanja,
- v 24 zadevah so tožilstva odstopila od pregona ali pa je sodišče ustavilo kazenski pregon,
- 4 zadeve so bile v nadaljnjo reševanje odstopljene v tujino.

⁷ V obdobju od uveljavitve kaznivega dejanja pranja denarja v Kazenskem zakoniku dne 1. 1. 1995 do danes je bilo v naši državi izrečenih 13 pravnomočnih sodb, med njimi 10 oprostilnih in 3 obsodilne. Prva sodba, ki je bila pri nas sploh izrečena za kaznivo dejanje pranja denarja je bila oprostilna sodba iz oktobra 1999, ki je postala pravnomočna februarja 2001, ko je bila pritožba tožilstva zavrnjena. V naslednjih letih ji je sledilo še 9 oprostilnih sodb, zadnja je bila izrečena leta 2009. Poudarjamo, da v tej analizi med oprostilne sodbe štejemo tudi sodbo, ki je bila na prvostopenjskem sodišču izrečena marca 2001 kot obsodilna sodba, vendar je bila že v istem letu tudi razveljavljena. Po mnenju sodišča ni šlo za nezakonito dejavnost niti ni bil v sodbi obrazložen načini prikrivanja protipravno pridobljene premoženjske koristi. Spis je bil nato leta 2002 sicer dodeljen novemu izvedencu, vendar je bil postopek leta 2004 ustavljen zaradi smrti obtoženca.

⁸ Prva obsodilna sodba, ki je postala v naši državi pravnomočna, je bila izrečena maja 2006, tej sodbi so sledil še štiri pravnomočne obsodilne sodbe, ena v letu 2008, ena v letu 2010, 2 v letu 2011 in 4 v letu 2012.

V nadaljnjih **64 zadevah** tožilstvo še ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, medtem ko je v **97 zadevah tožilstvo že pričelo s kazenskimi postopki** na sodišču, in sicer:

- v 21 zadevah je zahtevalo preiskavo - povečanje za 15 zaved glede na leto 2011,
- v 37 zadevah je bila preiskava uvedena – povečanje za 2 zadevi glede na leto 2011,
- v 39 zadevah pa je že vložena obtožnica – povečanje za 10 zaved glede na leto 2011.

V Tabeli 7 prikazujemo število vseh zaved, v katerih potekajo kazenski postopki zaradi kaznivega dejanja pranja denarja, na zadnji dan posameznega leta.

Tabela 7: Primerjava števila zaved povezanih s storitvijo kaznivega dejanja pranja denarja po fazah postopkov na zadnji dan posameznega leta za obdobje 2006-2012

FAZA POSTOPKA	2007	2008	2009	2010	2011	2012
DT: še ni odločitve	3	7	22	59	75	64
DT*: ovadba zavržena	14	14	14	15	17	50
DT: odložen pregon						1
DT: zahteva za preiskavo	5	11	14	15	30	21
PS**: uvedena preiskava	8	9	16	23	25	37
DT/SODIŠČE: obtožnica	9	8	8	17	27	39
SODIŠČE: nepravnomočne sodbe			1	1	2	0
SODIŠČE: pravnomočne oprostilne sodbe	7	8	10	10	10	13
SODIŠČE: pravnomočne sodbe za prikrivanje						3
SODIŠČE: pravnomočne obsodilne sodbe	1	2	3	3	5	9
DT/SODIŠČE: odstop od pregona, zastaranje, zaustavitve	7	8	9	11	15	24
SODIŠČE: odstop kazenskih spisov v tujino	4	4	4	4	4	4

Iz tabele je razvidno, da se je število zavrženih zaved v primerjavi s prejšnjimi leti močno povečalo, kar pa gre pripisati spremembi kazenske zakonodaje, ki inkriminira davčno zatajitev šele pri znesku v višini več ko 50.000 EUR, kar je prav tako vplivalo na število odstopov od pregona, medtem ko je število zaved odstopljenih v tujino ostalo nespremenjeno. Povečalo se je tudi število oprostilnih sodb, in sicer vse zaradi nedokazanega predhodnega kaznivega dejanja, medtem ko se je število pravnomočnih sodb povečalo skoraj za 100% iz 5 na 9 sodb. Navkljub izjemnemu povečanju zavrženih zaved pa ponovno ugotavljamo izjemno povečanje števila zaved s področja pranja denarja, ki so že v kazenskem postopku, se pravi v fazi zahteve za preiskavo, preiskave ali obtožnice. **Število teh zaved v fazi zahteve za preiskavo, preiskave ali obtožnice se je iz 55 zaved v letu 2010 povečalo na 82 zaved v letu 2011 in na 97 zaved v letu 2012. Glede na to, da je na tožilstvu v postopku odločanja o nadaljevanju pregona še 97 zaved, lahko ugotovimo, da sta Policija kakor tudi tožilstvo tudi v letu 2012 močno intenzivirala svoje delovanje na področju pregona kaznivega dejanja pranja denarja.**

Ocenjujemo, da bo to izjemno število zaved v fazah zahteve za preiskavo, preiskave in obtožnice, slej ko prej prineslo rezultat tudi v povečanju števila končnih sodb. Povečanje števila sodb bo imelo tudi vpliv na vzpostavitev sodne prakse v zadevah povezanih s kaznivim dejanjem pranja denarja. Sodna praksa bo namreč konkretizirala nekatere temeljne elemente kaznivega dejanja pranja denarja, kar bo v prihodnje vplivalo na vse postopke v zvezi s pregonom kaznivega dejanja pranja denarja, da bodo hitrejši in jasnejši in posledično v prihodnosti prineslo tudi večje učinke na področju preprečevanja pranja denarja v Sloveniji.

5 PREVENTIVA IN NADZOR

Delo Urada na področju preventive in nadzora je v letu 2012 obsegalo:

- pripravo mnenj in stališč v zvezi z izvajanjem ZPPDFT in podzakonskih aktov, izdanih na njegovi podlagi;
- sodelovanje v odborih mednarodnih teles (Evropska unija, Svet Evrope), ki se ukvarjajo s preprečevanjem in odkrivanjem pranja denarja;
- uresničevanje akcijskega načrta v zvezi s priporočili Odbora Moneyval;
- nadzor nad izvajanjem določil ZPPDFT pri zavezancih iz 4. člena ZPPDFT;
- sodelovanje pri izobraževanju in strokovnem usposabljanju tako zaposlenih pri zavezancih po ZPPDFT kot uslužbencev v domačih državnih organih in nosilcev javnih pooblastil, sodelovanje pri izobraževanju sorodnih institucij in organov tujini;
- obveščanje javnosti in vodenje postopkov o dostopu do informacij javnega značaja;
- tekoče urejanje internetne strani Urada v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja;
- sodelovanje pri delu Sosveta za statistiko kriminalitete pri Statističnem uradu R Slovenije.

5.1 PRIPRAVA MNENJ IN STALIŠČ V ZVEZI Z IZVAJANJEM ZPPDFT

V letu 2012 je Urad podal 24 pisnih mnenj oziroma stališč v zvezi z razlago Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT), in sicer 10 mnenj na zaprosilo bank, 3 mnenja na zaprosilo pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo prometa plemenitih kovin, 3 mnenji na zaprosilo pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo posle v zvezi z dejavnostjo računovodskih storitev in storitev davčnega svetovanja, 1 mnenje na zaprosilo Združenja članov borze vrednostnih papirjev, ter 7 mnenj na zaprosila ostalih zavezancev. V pisnih pojasnilih smo odgovorili na več deset vprašanj, ki so jih Uradu zastavili posamezni zavezanci.

Urad je podal mnenja in stališča, ki so se nanašala predvsem na vprašanja operativnega značaja, kot so:

- izvajanje pregleda strank pri odpiranju računov oziroma vzpostavljanju trajnega poslovnega razmerja;
- opustitev pregleda stranke;
- ugotavljanje dejanskega lastnika stranke;
- izvajanje pregleda strank preko tretjih oseb;
- sporočanje gotovinskih transakcij nad 30.000 EUR;
- sporočanje sumljivih transakcij;
- izvajanje ostalih nalog po ZPPDFT.

Večino pisnih mnenj Urad sproti objavlja tudi na svoji spletni strani, tako da so na voljo vsem zavezancem in ostali zainteresirani javnosti.

5.2 DELO V OKVIRU MEDNARODNIH TELES

Delo Urada je bilo tudi v letu 2012 v veliki meri vezano na delovanje Posebnega odbora pri Svetu Evrope MONEYVAL in Odbora za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma pri Evropski komisiji.

5.2.1 Odbor strokovnjakov Sveta Evrope za ocenjevanje ukrepov s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (MONEYVAL)

V letu 2012 so bila v Strasbourgu sklicana tri zasedanja odbora MONEYVAL, katerih so se udeležili tudi predstavniki Urada, njihova vsebina pa je podrobneje prikazana v nadaljevanju:

38. plenarno zasedanje odbora MONEYVAL (5.3. – 9.3.2012)

Predstavnika Urada sta se kot člana slovenske delegacije (v kateri so bili še predstavniki Ministrstva za notranje zadeve, Banke Slovenije, Ministrstva za pravosodje in Državnega tožilstva) udeležila tega zasedanja, na katerem sta se obravnavali in bili sprejeti Poročili o 4. krogu ocenjevanja odbora

MONEYVAL s področja ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma za Malto in Andoro. Na zasedanju bi morala slovenska delegacija predstaviti Prvo poročilo o napredku 4. kroga ocenjevanja odbora MONEYVAL, zato so ji bili pred zasedanjem posredovani obrazci za pripravo tega poročila, ki so bili pripravljene v sodelovanju s pristojnimi inštitucijami. Poročilo o napredku je bilo potrebno pripraviti le za tista priporočila, ki so bila v zadnjem krogu ocenjevanja odbora MONEYVAL ocenjena kot »delno skladna« oz. »neskladna«. Slovenija je tako morala pripraviti poročilo o napredku le za deset priporočil, za katere je prejela oceno »delno skladno«, saj ocene »neskladno« ni prejela. Poročilo je bilo posredovano Sekretariatu odbora, ki ga je pregledal in ugotovil, da je bil znaten napredek dosežen v šestih (izmed desetih) priporočil, medtem ko pri štirih priporočilih doseženi rezultati še niso bili zadovoljivi. Sekretariatom in slovenska delegacija sta bila dogovorjena, da je Slovenija na tem zasedanju posredovala le informacijo o doseženem napredku, medtem ko bo celotno poročilo posredovano na zasedanju odbora aprila 2013.

Na zasedanju je bil predstavljen tudi program plenarnih zasedanj in ocenjevanj za leti 2012 in 2013; seznam držav, ki bodo pregledale in poročale o poročilih, ki bodo na urniku julijskega zasedanja (slovenska delegacija je morala pregledati in pripraviti pripombe za gruzijsko poročilo); informacije mednarodnih organizacij s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (FATF, IMF, Svetovne banke, skupine EGMONT, Evropske komisije itd.).

39. plenarno zasedanje odbora MONEYVAL (2.7. – 6.7.2012)

Uslužbenka Urada se je kot članica slovenske delegacije (v kateri sta bili poleg nje še predstavnika Ministrstva za notranje zadeve – Policije in Banke Slovenije) udeležila tega zasedanja, na katerem so se obravnavala Poročila o 4. krogu ocenjevanja odbora MONEYVAL s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma za Gruzijo in Latvijo ter Poročilo o 3. krogu ocenjevanja za Sveti Sedež/Vatikan. Češka in Madžarska bi morali predstaviti prvo poročilo o napredku 4. kroga ocenjevanja, vendar sta (tako kot Slovenija na marčevskem zasedanju) predstavili le informacijo o doseženem napredku in bosta celotno poročilo posredovali v naslednjem letu. Delegacije Albanije, Azerbejdžana, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške so morale v skladu s postopkovnimi pravili odbora MONEYVAL poročati o napredku na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v njihovih državah. Predstavljen je bil tudi program plenarnih zasedanj in ocenjevanj za leti 2012 in 2013, medtem ko so mednarodne organizacije (FATF, IMF, Svetovna banka, EGMONT, Evropska komisija itd.) predstavile svoje aktivnosti s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

40. plenarno zasedanje odbora MONEYVAL (3.12. – 7.12.2012)

Uslužbenka Urada se je kot članica slovenske delegacije (v kateri sta bila poleg nje še predstavnika Ministrstva za notranje zadeve – Policije in Banke Slovenije) udeležila tega zasedanja odbora MONEYVAL, ki je v decembru praznoval petnajsto obletnico ustanovitve. Uvodni del je bil zaradi tega namenjen govorom predsedniku FATF in vsem bivšim predsednikom odbora. Državam, ki so članice odbora Sveta Evrope MONEYVAL so se pridružil tudi jurisdikcije, ki spadajo pod Veliko Britanijo in sicer Isle of Man, Guernsey in Jersey. Na zasedanju so se obravnavala in bila sprejeta Poročili o 4. krogu ocenjevanja ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma za Moldavijo in Litvo ter Poročila o napredku 3. kroga ocenjevanja za Srbijo, Armenijo in Ukrajino. Delegacije Gruzije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Makedonije so morale v skladu s postopkovnimi pravili odbora MONEYVAL poročati o napredku v njihovih državah na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Mednarodne organizacije (FATF, IMF, Svetovna banka, Evropska komisija itd.) pa so poročale o svojih aktivnostih s tega področja.

V času od 19. 9. do 21.9.2012 je v Strasbourgu potekala delavnica v zvezi s spremenjenimi priporočili FATF, katere sta se udeležila predstavnika Urada skupaj z uslužbencem Ministrstva za notranje zadeve – Policije. Omenjena priporočila so podlaga za ocenjevanje stanja in učinkovitosti držav na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Republika Slovenija je bila do sedaj kot članica odbora MONEYVAL ocenjena že štirikrat (zadnjič v oktobru leta 2009), naslednji, peti krog ocenjevanja pa bo potekal že po spremenjenih standardih, ki so bili sprejeti v februarju 2012. Delavnica je potekala v organizaciji odborov MONEYVAL in EAG (Eastern Asian Group – vzhodno azijskega odbora za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma). Strokovnjaki iz različnih inštitucij kot so FATF, Mednarodni monetarni sklad, Svetovna banka, MONEYVAL itd. so udeležence delavnice seznanili z vsemi spremembami, katerim bo potrebno prilagoditi tudi nacionalne zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

5.2.2 Evropska unija

V letu 2012 je bilo v Bruslju sklicanih pet sestankov odbora za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma, njihova vsebina pa je podrobneje prikazana v nadaljevanju:

32. sestanek odbora je potekal dne 20. 1. 2012, na njem je potekala razprava o odprtih vprašanih glede obravnave nekaterih držav kot enakovrednih tretjih držav na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v državah članicah EU, razprava o predlogih za spremembo tretje Direktive 2005/60/EC Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju zlorab finančnega sistema za namene pranja denarja in financiranja terorizma.

33. sestanek odbora je potekal v dneh 8. in 9. 2. 2012, na njem je potekala razprava o vključitvi 5 držav na seznam enakovrednih tretjih držav na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v državah članicah EU in izključitvi ene države s seznama, v nadaljevanju sestanka pa je potekala nadaljnja razprava o predlogih za spremembo tretje Direktive 2005/60/EC Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju zlorab finančnega sistema za namene pranja denarja in financiranja terorizma in predlogu Poročila Evropske komisije Evropskemu Parlamentu in Svetu o uresničevanju Direktive 2005/60/EC.

34. sestanek odbora je potekal dne 10. 5. 2012, na njem so potekale naslednje razprave: o nadaljnjem vzdrževanju seznama enakovrednih tretjih držav na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma na ravni EU, o skupni strategiji držav članic do držav, v zvezi s katerimi je FATF zaradi pomanjkljivosti v nacionalnih sistemih preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma izdal poziv za poostreno ukrepanje, nadaljnja razprava o predlogih za spremembo tretje Direktive 2005/60/EC Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju zlorab finančnega sistema za namene pranja denarja in financiranja terorizma ter razprava o pripravi ocene posledic uvedbe četrte direktive o preprečevanju zlorab finančnega sistema za namene pranja denarja in financiranja terorizma. Poleg navedenih razprav med državami članicami je predstavnik sekretariata FATF predstavil pogloblitve novosti, ki jih uvajajo februarja 2012 sprejeti novi mednarodni standardi za boj proti pranju denarja, financiranju terorizma in proliferaciji.

35. sestanek odbora je potekal v dneh 26. in 27. 6. 2012, na njem so potekale naslednje razprave: o reviziji sporazuma, na osnovi katerega člani odbora za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma odločajo o uvrstitvi tretjih držav na seznam enakovrednih tretjih držav na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, o morebitni ponovni uvrstitvi Rusije in Nove Zelandije na seznam enakovrednih tretjih držav, o uskladitvi nove, četrte direktive Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju zlorab finančnega sistema za namene pranja denarja in financiranja terorizma z zahtevami zakonodaje EU na področju varstva osebnih podatkov, o metodologiji za izdelavo nadenacionalne (EU), nacionalnih analiz tveganja in analiz tveganja posameznih sektorjev za pranje denarja in financiranje terorizma v skladu s standardi FATF, o novih tveganjih, povezanih z elektronskim denarjem (predstavitev analize, ki jo je opravil francoski urad TracFin) ter o ukrepih za okrepitev sodelovanja med uradi držav članic, ki naj bi jih vsebovala nova četrta direktiva.

36. sestanek odbora je potekal dne 3. 10. 2012, na njem so potekale naslednje razprave: o državah, ki bodo na naslednjih sestankih odbora vključene v obravnavo za uvrstitev na seznam enakovrednih tretjih držav na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, o poročilu o izvajanju Uredbe (ES) 1781/2006 o podatkih o plačniku, ki spremljajo prenose denarnih sredstev in reviziji uredbe ter problemih izvršitve plačil v primerih manjkajočih podatkov, ki jih zahteva uredba, o možnostih za vzpostavitev evropskega urada (EU FIU) kot koordinacijskega organa pri preiskavah, ki zahtevajo sodelovanje več nacionalnih uradov, o nacionalnih režimih sankcij za kršitve zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma in možnostih za vzpostavitev enotnega okvirja v novi četrti direktivi ter o ureditvi sporočanja sumljivih transakcij v primerih neposrednega izvajanja finančnih storitev v državah članicah EU in EEA. Predstavljeno je bilo tudi poročilo Odbora za preprečevanje pranja denarja pri Evropski nadzorni organ o stanju na področju elektronskega denarja.

5.3 SODELOVANJE PRI IZOBRAŽEVANJU IN STROKOVNEM USPOSABLJANJU

6. točka prvega odstavka 43. člena ZPPDFT in Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih (Uradni list RS, št. 10/08) določata, da morajo organizacije iz 4. člena ZPPDFT poskrbeti za strokovno usposabljanje vseh delavcev, ki opravljajo naloge po tem zakonu. 70. člen ZPPDFT nadalje določal, da pri strokovnem usposabljanju zavezancev sodeluje tudi Urad.

Na tej podlagi in v okviru mednarodnega sodelovanja so predstavniki Urada v letu 2012 izvedli skupno 39 ur 15 min predavanj na različnih seminarjih doma in v tujini. Od tega je bilo 37 ur 15 min predavanj izvedenih doma, 2 uri predavanj pa v tujini.

6 MEDNARODNO SODELOVANJE

Pravna podlaga za mednarodno delovanje Urada je določena s 65., 66. in 67. členom Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma, ki pooblaščajo Urad, da izmenjuje podatke s tujimi organi, pristojnimi za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma. Poglavje omenjenega zakona, ki se nanaša na mednarodno sodelovanje tudi določa pogoje, pod katerimi lahko Urad začasno ustavi transakcijo na pobudo tujega organa oz. mu omogoča, da v okviru svojih nalog preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma pošlje pisno pobudo tujemu organu za zaustavitev transakcije v primeru utemeljenega suma pranja denarja ali financiranja terorizma.

Urad ima določene pristojnosti tudi na podlagi Konvencije Sveta Evrope št. 198 o pranju, odkrivanju, zasegu in odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem in o financiranju terorizma, ki jo je Slovenija podpisala 28. marca 2007, ratificirala 26.4.2010, veljati pa je pričela 1.8.2010. Urad je v konvenciji predviden kot centralni organ, preko katerega bi šla vsa zaprosila in zahtevki, ki se nanašajo pranje denarja, odkrivanje, zaseg in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem pranja denarja in financiranjem terorizma.

V nadaljevanju prikazujemo aktivnosti Urada na področju mednarodnega sodelovanja in sicer ločeno za področje multilaterale in bilaterale.

6.1 MULTILATERALNO SODELOVANJE

V tem delu predstavljamo aktivnosti Urada, ki so se leta 2011 nanašale predvsem na sodelovanje v mednarodni skupini EGMONT, medtem ko so aktivnosti Urada v okviru Sveta Evrope in Evropske Unije podrobneje opisane v poglavju »Preventiva in nadzor«.

6.1.1 Aktivnosti v okviru mednarodne skupine EGMONT⁹

V letu 2012 sta v Manili na Filipinih med 30.1. in 3.2. 2012 potekala sestaneke delovnih podskupin skupine EGMONT ter plenarno zasedanje skupine EGMONT med 9.7. in 13.7. 2012 v St. Petersburgu v Rusiji, vendar se ju zaradi pomanjkanja sredstev ni udeležil noben predstavnik Urada.

Na plenarnem zasedanju v Rusiji so bili v skupino EGMONT sprejeti štiri (4) novi uradi in sicer iz Gabona, Jordanije, Tadžikistana in Tunizije, tako da se je konec leta 2012 število uradov v skupini povzpelo na 131.

⁹ Skupina EGMONT je bila ustanovljena 8. 6. 1995 v Bruslju z namenom izboljšanja mednarodnega sodelovanja med sorodnimi uradi na področju boja proti pranju denarja, naš Urad pa je bil eden izmed njenih ustanovnih članov. Konec leta 2009 je skupina EGMONT združevala 116 uradov iz celega sveta. Cilj skupine je vzpostavljanje in razvijanje sodelovanja med članicami, izmenjava informacij, izobraževanje in razvoj novih uradov po svetu. Pod njenim okriljem delujejo štiri delovne podskupine in sicer za pravne zadeve, za izobraževanje (s podskupino za informacijsko tehnologijo), za pomoč tistim državam, ki ustanavljajo sorodne urade, in podskupina za operativne zadeve.

V nadaljevanju predstavljamo delo predsedstva skupine EGMONT in njenih posameznih delovnih skupin:

Predsedstvo skupine EGMONT je v letu 2012 namenilo posebno pozornost uradom, kandidatom za članstvo v skupini EGMONT in sicer je bilo odločeno, da bo diskusija o tovrstni tematiki možna le na vsakoletnih januarskih sestankih delovnih podskupin. Skupina EGMONT je dobila novega sekretarja, predsedstvo pa je tudi odobrilo predlagani osnutek proračuna skupine za obdobje 2012 – 2013. .

Operativna delovna skupina je v letu 2012 namenjala pozornost predvsem napredku pri projektih kot so vloga uradov v boju proti korupciji; klasifikacija poročil o sumljivih transakcijah; masovne marketinške goljufije; financiranje terorizma; pooblastila uradov za preprečevanje pranja denarja; davčna kazniva dejanja kot predhodna kazniva dejanja pranja denarja. Poročila o vlogi uradov za preprečevanje pranja denarja v boju proti korupciji ter masovnih marketinških goljufijah bodo objavljena na spletni strani skupine EGMONT, medtem ko se bo nadaljevalo delo v zvezi s financiranjem terorizma, pooblastili uradov in davčnimi kaznivimi dejanji kot predhodnimi kaznivimi dejanji pranja denarja.

Skupina za sprejem novih članic je na svojih sestankih v letu 2012 obravnavala statute uradov, ki so zaprosili za članstvo v skupini EGMONT.

Pravna delovna skupina je na svojih sestankih natančneje določila postopek vključitve uradov za preprečevanje pranja denarja v skupino EGMONT (v sodelovanju s skupino za sprejem novih članic)

Skupina za informacijsko tehnologijo je predsedstvu skupine EGMONT predstavila opis projekta računalniških mrež Egmont Secure Web (ESW) in javno dostopne spletne strani skupine EGMONT, saj bodo zaradi tega spremembe obeh sistemov bolj transparentne ter bodo nudile večjo podporo vsem uradom, članom skupine EGMONT.

Skupina za izobraževanje je v letu 2012 nadaljevala s predavanji, namenjenimi uradom, članom skupine EGMONT ter s sodelovanjem z mednarodnimi organizacijami z namenom povečanja učinkovitosti uradov. Tema predavanj je bila tudi strateška analitika, pri čemer sta bila izvedena pilotska projekta v Dohi v Katarju ter Virginiji v ZDA. Poleg tega pripravlja tudi nadaljevanje izobraževanja s področja taktične analitike, ki bo osredotočeno na podjetja in finančne produkte.

6.2 BILATERALNO SODELOVANJE

Za bilateralno sodelovanje v letu 2012 so bili značilni številni stiki med Uradom ter sorodnimi uradi iz drugih držav z namenom izmenjave podatkov v konkretnih zadevah. Leta 2012 je Urad na podlagi 65. člena ZPPDFT poslal 170 zaprosil v 95 zadevah v 41 držav ter na osnovi 66. člena ZPPDFT prejel 145 zaprosil v 100 zadevah iz 48 držav.

V primerjavi z letom 2011, ko je Urad poslal 174 zaprosil sorodnim uradom iz 39 držav v skupno 118 zadevah ter prejel 104 zaprosil iz 30 držav v skupno 83 zadevah, **lahko ugotovimo, da se je število poslanih zaprosil zmanjšalo za 2,3%, število prejetih zaprosil pa je večje za 39,4%**. V letu 2012 smo največ podatkov izmenjali s pristojnimi uradi iz Avstrije, Italije, Hrvaške, Rusije, Srbije in Ukrajine.

7 FINANČNO MATERIALNO POSLOVANJE

Višina proračunskih sredstev, dodeljenih Uradu, je za leto 2012 znašala 628.410 EUR ali 7% manj kot leta 2011. Od tega zneska je bilo za plače, druge osebne dohodke in prispevke delodajalca za socialno varnost namenjeno 561.850 EUR (ali 89,41 %), za izdatke za blago in storitve 54.495 EUR (ali 8,67 %) ter za plačilo članarine mednarodne delovne skupine EGMONT 3.726 EUR (ali 0,59%). Zaradi izvajanja varčevalnih ukrepov porabe na postavki za investicije v letu 2012 nismo imeli.

Na predlog Urada se je struktura planiranih sredstev znotraj posameznih postavk do konca leta 2012 nekoliko spremenila, saj so bile med letom opravljene manjše prerazporeditve sredstev. Od celotnega zneska odobrenih sredstev v višini 628.411 EUR je Urad v letu 2012 porabil 588.401 EUR oziroma 93,63 % vseh dodeljenih sredstev. Proračunska sredstva dodeljena Uradu se že od leta 2009 dalje stalno zmanjšujejo, kar negativno vpliva na število zaposlenih, saj se skladno s tem, kljub povečanemu obsegu dela, zmanjšuje tudi število zaposlenih.